

#RSABUDGET2022

TSHEDIMOSETSO

TEKANYETSOKABO KE ENG?

Tlhakole mongwe le mongwe Letona la Matlotlo le rebola Tekanyetsokabo ya setšhaba mo a itsiseng lenaneo la puso la go dirisa madi, lekgetho le kadimo ya madi mo dingwangeng tse tharo tse di latelang. Tekanyetsokabo e kgaoganya tiriso ya madi a puso magareng ga mafapha a bosetšhaba, diporofinsi le dipusoselegae.

TEKANYETSO KABO E BAAKANGWA JANG?

1. Ditaelo di romelwa go mafapha mabapi le tshedimosetso ya tekanyetsokabo
2. Mafapha a beela pele mananeo a a botlhokwa, maano a a supang tiriso ya madi le maikemisetso a go tseweletsa ditirelo tsa setšhaba
3. Megopolo ya tekanyetsokabo e romelwa kwa lefapheng la matlotlo gore e sekasekiwe ka kelothoko
4. Komiti ya batsamaise-bagolwane e atilhatlha dikabo tsa tekanyetsokabo

ka keletshoko

5. Dikakanyo mabapi le tekanyetsokabo di dirwa kwa komiting ya Matona
6. Lekwalo la tekanyetsokabo ya selekano se se fa gare ga ngwaga (MTBPS) ke sesupo sa tekanyetsokabo e e tla solofelwang
7. Tshwetso ya dikabo e dirwa kwa kobotlong
8. Dikwalo tsa tekanyetsokabo di a baakangwa

9. Tekanyetsokabo ya naga e ya itsisiwe

10. Palamente e akanyetsa le go amogela tekanyetsokabo
11. Kwa bofelong tekanyetsokabo e romelwa go Mopresidente go e baya monwana gore e nne mo molaong

MOKGWA WA TEKATEKANYO GO TOKAFATSA MAEMO A IKONOMI

Puso e tthatlhositse ka bonako tiriso ya madi a ditlhokego tsa katlaatloloago mo ditekanyetsokabo tse pedi tse di fetileng go sireletsa Ma-Aforikaborwa – bogolo thata malapa a a humanegileng.

Tiriso ya madi a tsa pholo, thuto, matlo, katlaatloloago, dipalangwa, mananeo a go tlhola ditiro le ditirelong tsa mmasepala e tthatlhogile go tswa go dipresente di le 58.2 go fitlha go di le 59.5 tsa tekanyetsokabo magareng ga 2019/20 le 2021/22.

Mo e ka nnang halofo ya Ma-Aforikaborwa, a amogela bobotlana ba ketleetsoloago go tswa go puso. Mo godimo ga moo, ikonomi ga e gole ka bonako jo boleaneng gore bontsi ba batho ba bone ditiro, mme seo se gakatsa go sa lekalekaneng le lehuma.

Tekanyetsokabo e leka go

lekalekanya letseno le tiriso ya madi. Puso e ntse e dirisa madi a a fetang madi a a tsenang a letseno mme seo se tlotse koafalo ya matlole a setšhaba. Go sa lekalekaneng go go, tshwanetswe go baakangwa. Puso fa e ka palelwa ke go siamisa se, e tla tshwanela ke go adima madi a mangwe go tlamela tiriso ya madi.

Sekoloto sa setšhaba se tthatlhogetse go ditirilione di le 4.35 tsa diranta ga jaana. Puso e dirisa disente di le 17 gotswa go ranta e ngwe le e ngwe e e kgobokantsweng go tswa mo letsenong la lekgetho go duelela morokotso wa sekoloto se – madi a a kabong a dirisetswa go tlhola ditiro, go tokafatsa dithuto, le go aga dikokelo. Fa sekoloto se se ka se fokodiwe, se ka tlhola mathata a magolo a ikonomi le ditšhelete.

Mo ngwageng di kanna pedi,

Aforika Borwa e ntse e mekamekana le leroborobo la COVID-19 le ikonomi e e wetseng kwa tlase. Puso e beetse kwa pele poloko ya botshelo le goitshedisa, le go tshegetsa Ma-Aforikaborwa a a humanegileng thata, mme gape e ntse e tshegetsa go sa tlhomamang go go maswe ga ikonomi mo masomeng a a fetileng a dingwaga. Mo godimo ga moo, puso e kgona go duelela mananeo a potlako, ka ntlha ya gore e kgonne go kokoanya lekgetho le le botoka. Mme go lebeletse gore bontsi ba tokafalo ya maemo a lekgetho ke ga nakwana. Fa ikonomi ya rona e ka gola ka potlako, letseno le tla tokafala. Seo se tla kgontsha puso go tswala sekgala sa letseno le tiriso ya madi, le go tsepamisa sekoloto sa yone.

Tekanyetsokabo e tlamelana ka koketso ya tiriso ya madi ya nakwana, segolobogolo tshegetso ya Katlaatlolo-

loago, go tlhola ditiro le lefapha la pholo go tseweletsa ntwaga katlhanong le COVID-19. Mo godimo ga moo, puso e tllile go tseweletsa maano a pakagareng a go fokotsa ditlhaelo tsa tekanyetsokabo le go emisa kgolo ya sekoloto. Tekanyetsokabo ya 2022 e atoloseditse pele kabo ya diranta di le 350-ka-kgwedi e e kgethegileng ya COVID-19 ya katlaatloloago la tlalelo mo dikgwedi di le 12. Mme katoloso ya katlaatloloago go feta Mopitlwe 2023 e tla tlhoka letlole la go ya go ile, seo se supa tthatlhosho ya lekgetho kgotsa phokotso ya tiriso ya madi. Puso e rebolola melawana le melaometheo ya katlaatloloago ya go ya go ile, le go rebolola ketleetsa ya matlole go netefatsa kgonego ya maitlhomoma. Dikitsiso tse dingwe di tla itsisiwe mo Tekanyetsokabo ya Pakagareng (MTBPS) ya 2022.

MOLAETSA WA LETONA

Molao wa matlole a puso – o o leng o mongwe wa ya maikarabelo a Lefapha la Matlotlo – ke nngwe ya di dirisiwa tse di botlhokwa tse di leng teng go tsibogela dikgwetlho tsa bohumanegi, botlhoka-tiro le go se lekalekaneng go go okeditsweng ke leboroboro COVID-19.

Tekanyetsokabo ya 2022 e lebane le go nonotsha tshireletso ya loago go ba ba humanegileng, ba ba amilweng thata ke ditlamorago tsa leboroboro, go tsosa kgolo le go rotloetsa nonofo ya matlole.

Tsela ya matlole e re e tlhopileng e akaretsa go nonotsha dilekanyo tsa sekoloto sa rona e ntse e nyenyefatsa ditlhaelo tsa tekanyetsokabo. Re ikemiseditse gape go bona mekgwa le tsela ya go tsweletsa tshegetso ya madi ya pakakhutshwane go sireletsa bao ba leng mo matshosetsing thata mo gare ga rona mo bosuleng ba leroborobo.

Godimo ga moo, re tsenya tirisong mekgwa le maano a a ikaeletseng go tshegetsa kgolo ya ikonomi mo lobakeng lo loleele, ka go tlhama maemo a go gogela dipeeletso tse di tlhokafalang, go oketsa bokgoni ba puso go rotloetsa ditiro tsa ikonomi, le go netefatsa gore madi a setshaba a dirisiwa ka mekgwa o o ungwang le ka boikarabelo.

Se ga se tiro e e bonolo. Se tlhoka gore re dire dikananyo tse di refosanang le ditshwetso tse boima. Se tlhoka nonofo le boitshoko jaaka re le setshaba se se wang se tsoga ka dinako tsotlhe.

Mo dingwageng tse pedi tse di fetileng, fa e sale leboroboro le tlasela mo tshimologong ya 2020, re rulaganyeditse boikarabelo go lekana kgotsa go feta dikgwetlo tse di re lebileng. Se tlhoka gore re dire dikananyo tse di refosanang le ditshwetso tse boima.

TLHOMAMISO YA IKONOMI E E NONOFILENG

Leroborobo le amile mafelo a ditiro thata, ka tshenyegelo ya ditiro di le dimilione di le 2.1 mo kwatireng ya ntlha ya 2020. Go na le matshosetsi a nnete a gore ditiro tse di ka se tlhole di bonwa gape.

Go runya ga tiriso-dikgoka ya mo phatlalatseng ya KwaZulu-Natal le Gauteng ka Phukwi 2021 e gobaditse ikonomi ebile e fedisitse ditiro. Lenaneo la puso la tsosoloso le tsepame mo go tsholeng ditiro le go tshegetsa letseno. Seo se akaretsa mananeo a go thapa setshaba le meputso ya lekgetho. Mo godimo ga moo, puso e tlhabetse mafaratlhatlha go tisa bokgoni mo ikonoming le go tlhohofatsa go dira kgwebo. Thapo e kgolwane, le koketsego ya maemo a a fa gare, e tlele go godisa letseno le tiriso ya madi a dithoto mo tsamaong ya nako.

Puso e tsweletse pele ka mananeo a popego e e tlhalositsweng ka MTBPS 2021.

Sekao, Lefapha la Bolemirui, Phetolo ya Lefatshe le Tlhabololo ya Magae le hiriseditse ditlhopa tse di beetsweng kwa pele dihek- etara di le 200 000 tsa naga, go tshegetsa go tlhola ditiro le dikgwebopotlana. Diporojeke di le someamatlhano le botlhano tse di botlhokwa tsa mafaratlhatlha, tsa boleng ba dibilione di le 595 tsa diranta, di beetswe kwa pele mo dikarolong tse ditshwanang le motlakase le metsi go tokafatsa maatla a ikonomi go gola ka bonako.

Mananeo a Lefapha la Matlotlo a akanyetsa gore ikonomi e tlele go gola ka diperesente di le 2.1 mo 2022, e le ka bonako go feta jaaka go ne go solofetswe pele. Le fa gontse jalo, ditlamorago tsa leroborobo ga di ise di tlhologangwe sentle, segolobolo mo tatlhegolong ya ditiro le tiego ya dipeeletso. Maano a a rulagantsweng ke puso a diphetogo, a botlhokwa go ntshwafatsa peeletso, kgolo le ditiro.

TIRISO YA MADI GO MAFARATLHATLHA GO ROTLOETSA PEELETSO LE KGOLO

tharo tse di latelang. Mo pakeng eo, diporofense le bommasepala di solofetswe go dirisa dibilione di le 185.5 tsa diranta le dibilione di le 194.4 tsa di ranta ka tatelano. Matlo a botlhe a solofetswe go dirisa dibilione di le 44.3 tsa diranta go tswa mo kabong ya

“Mo dingwageng tse tharo tse di latelang, puso e tlele go atolosa matla a go itirela motlakase, go ntshwafatsa le go atolosa didiriswa tsa dipalangwa, le go tlhabetse ditirelo tsa leswe la matlwana le metsi”

madi a tlhabololo a go Tlamela ka Matlo mo diporofenseng. Matlo a tlele go neelwa beng ba magae. Mo dingwageng tse tharo tse di latelang, puso e tlele go atolosa matla a go itirela motlakase, go ntshwafatsa le go atolosa didiriswa tsa dipalangwa, le go tlhabetse ditirelo tsa leswe la matlwana le metsi. E tla tswelela go tshegetsa le go tokafatsa mafaratlhatlha a pholo le thuto.

Diporojeke tse di maleba tsa mafaratlhatlha di ka kgona go tshegetsa bolelele ba kgolo ya ikonomi, tlhologo ya ditiro le go fokotsa bohumana. Puso e rulaganya metswedi mmogo le bagwebi le ditheo dingwe go tlamela dipeeletso tse tsa khepetele.

Tiriso ya madi a ditheo tsa botlhe tsa mafaratlhatlha e lebeletse go nna dibilione di le 812.5 tsa diranta mo dingwageng tse

TIRISO YA MADI A BOITEKANELO GO LWANTSHA COVID-19

Aforika Borwa e itemogetse makhubu a mane a a boitshengang a ditshwaetso tsa COVID-19, ka dikgetsi di le dimilione di le 3.6 le dikgetsi di le 95 000 tsa dintsho tse di tshomamisitsweng mo mo mafelong a ba Ferikgong 2022.

Thulaganyo ya meento ya COVID-19 e botlhokwa thata go fokotsa go ata ga leroborobo le go laola bosetlhogo ba tshwaetso. Madi a kana ka dibilione di le 2.3 tsa diranta a abetswe go tsweletsa theko le tsamaiso ya meento go simolola ka Moranang 2022 go fitlha ka Mopitlwe 2023. Diporofense di tla bona kabo e e okeditsweng ya dibilione di le 15.4 tsa diranta mo dingwageng tse tharo tse di latelang go tlasela COVID-19 le go fitlhelela tlhalelo ya dithoto tse di botlhokwa.

GO TLHOLA DITIRO KA KGATO YA THAPO YA MOPRESIDENTE

Maiteko a Mopresidente a go simolola ditiro a kgakotswe ka Phalane 2020 e le karolo ya puso ya go tsibogela leroborobo la COVID-19.

Go fitlha jaanong, kgato e e setse e tshegeditse batho ba fetang 840 000 ka kgobokanyo ya go tlhola ditiro, poloko ya ditiro le ditsereganyo tsa tshegetso ya boiphediso. Mo dingwageng tse pedi tse di latelang, kgato e e abetswe dibilione di le 18.4 tsa diranta go kgontsha tshegetso e e ikaeletswe go fitlhelela batho ba

“Mo dingwageng tse pedi tse di latelang, kgato e e abetswe dibilione di le 18.4 tsa diranta go kgontsha tshegetso e e ikaeletswe go fitlhelela batho ba le 500 000 ”

le 500 000. Maitlomo e le go neelana ka ditiro tse di maleba le ditshono tsa boiphediso tse di mosola, bogolo jang go bašwa ba ba tlhokang tiro.

MORERO WA TEBOSEŠWA YA TEKANYETSO

Vulekamali ke website ya bomampudi e e tlamelanang ka tshedimosetso e e dirisegang bonolo e e neelanang ka dikwalo tse di amanang le tekanyetsokabo le tshedimosetso ya kaelo, e e thangkolotsweng ka 2018.

Go fitlha jaanong, tshedimosetso e e dirisiwa ke baagi, ditheo tsa thuto, ba-begadikgang le mekgatlho ya setšhaba. Website e rotloetsa go ruta setšhaba le go ikopakanya le tsa tekanyetsokabo.

Vulekamali e ntse e tlathlobiwa le go baakangwa go fitlhela jaanong – Lefapha la Matlotlo le itumelela go itsise go boa ga yone le ditlhabololo tse di tswelletseng tsa yone tse di tla simololang moragonyana monongwaga ono. Lefapha la Matlotlo le le dirisana mmogo le mekgatlho ya setšhaba e e itirileng seoposengwe, e leng IMALI YETHU, di tllile go tswelela go neelana ka tshedimosetso e ntšha ka website e.

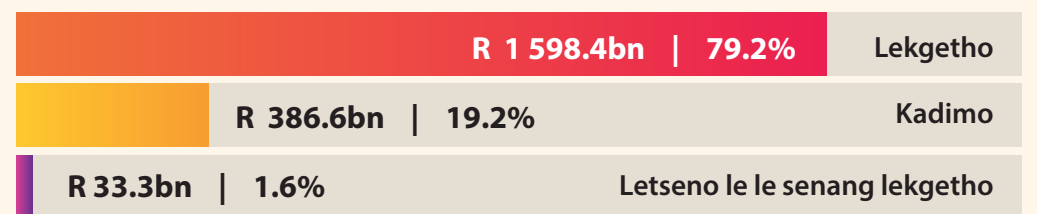
MADI A KATLAATLELO-LOAGO

Madi a Katlaatlelo-loago a tllile go tshegetsa batho ba le dimilione di le 18.6 magareng ga Moranang 2022 le Mopitlwe 2023. Madi a tllalelo e e kgethegileng ya COVID-19 a tllile go beelwa dibilione di le 44 tsa diranta go tlamela baamogedi ka diranta di le 350 ka kgwedi. Tekanyetsokabo e tllile go oketsa boleng jwa diketleetsoloago tse ditlhomameng go ya ka tlhatlogo ya ditlhwatlhwa.

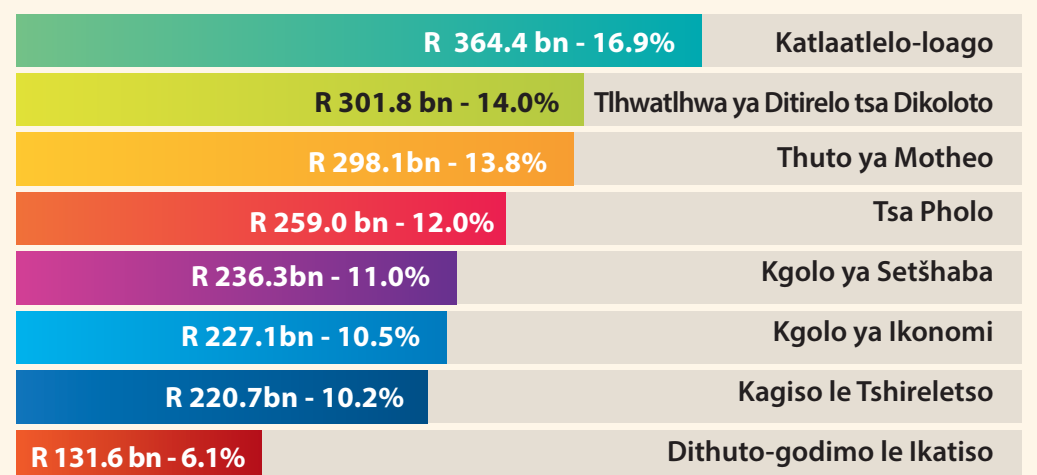
MADI A KATLAATLELO-LOAGO	2021/22	2022/23
Phensene ya batsofe	R1 890	R1 985
Phensene ya batsofe ba ba kwa godimo ga dingwaga di le 75	R1 910	R2 005
Madi a go tlamela masole a maloba	R1 910	R2 005
Madi a go tlamela ba ba sa itekanelang	R1 890	R1 985
Madi a go tlamela bana ba ba senang batsadi	R1 050	R1 070
Madi a go thusa bao ba ikaegileng go puso	R1 890	R1 985
Madi a go tlamela bana	R460	R480

MADI A TSWA KAE EBILE A TLILE GO DIRISIWA JANG KA 2022/23?

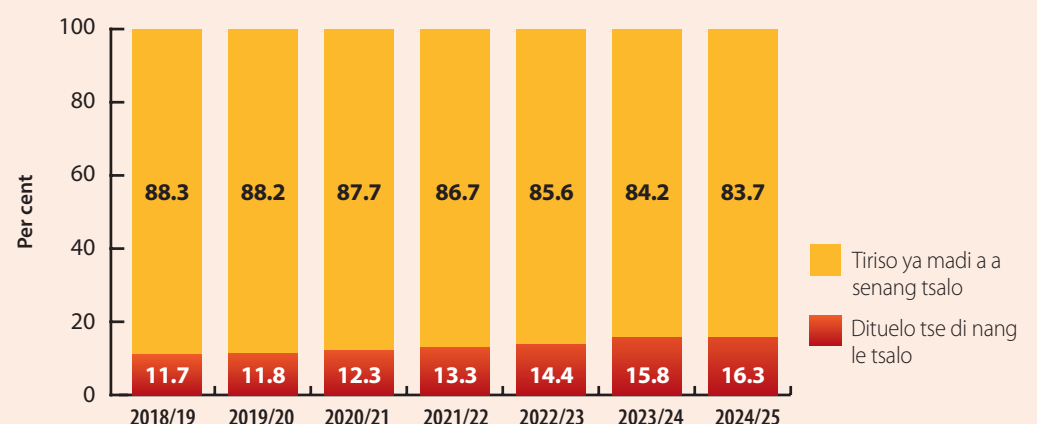
METSWEDI YA LETSENO YA PUSO KA 2022/23

TIRISO YA MADI A PUSO KA NGWAGA WA 2022/23

DITUELO TSA PUSO TSE DI SENANG TSALO LE TSE DI NANG LE TSALO JAACA KAROLO YA MADI OTLHE A DIRISITSWENG:

* dituelo tsa puso tse di senang tsalo le tse di nang le tsalo jaaca karolo ya madi otlhe a adirisitsweng.

2022 DIKAKANYO TSA LEKGETHO

LEKGETHO LA BADIRI

DIPHETOGO TSA LEKGETHO LA BADIRI LE GO AMA JAANG?

Tekanyetsokabo ya ngwaga wa 2022 e neelana ka phokotso ya lekgetho ka go itsise tlhatliso ya selekanyetso sa letseno le dipolelo tsa lekgetho ka diperesente di le 4.5 go tsamaisana le selekanyo se se solofetsweng sa inoleišene. Madi ao motho a ka a amogelang pele a ka duela lekgetho, a fetogile ka tsela e e latelang mo ngwageng wa lekgetho o o simololang ka 1 Mopitlwe 2022 go fitlha ka 28 Tlhakole 2023.

MEPHATO YA LEKGETHO	NGWAGA WA LEKGETHO: 2021/22	NGWAGA WA LEKGETHO: 2022/23
Kwa tlase ga dingwaga di le 65	R87 300	R91 250
Dingwaga di le 65 go fitlha go di le 74	R135 150	R141 250
Dingwaga di le 75 le go feta	R151 100	R157 900

Mephato e mešwa ya lekgetho la baduela lekgetho e jaana:

DIPOELO TSA LEKGETHO	NGWAGA WA LEKGETHO: 2021/22	NGWAGA WA LEKGETHO: 2022/23
Ga ntlha (batho botlhe)	R15 714	R16 425
Ga bobedi (batho ba dingwaga di le 65 le go feta)	R8 613	R9 000
Ga boraro (batho ba dingwaga di le 75 le go feta)	R2 871	R2 997

LEKGETHO LA BOLEOFI

TLHATLHOSO YA LEKGETHO LA BOJWALA LE MOTSOKO

Lekgetho le le kgethegileng la dino tsa bojalwa le dikumo tsa motsoko di tla oketsega ka diperesente di le magareng ga 4.5 le 6.5.

	TLHATLOGO YA:
Bire	11c moteme wa 340ml
Mofeine o o sa omelwang	17c lebotlolo la 750ml
Mofeine o o ometsweng	33c lebotlolo la 750ml
Mofeine o tsabakelang (Sparkling Wine)	76c lebotlolo la 750ml
Bojwala jwa maungo	11c moteme wa 340ml
Bojwala jwa digalagala	R4.83 lebotlelo la 750ml
Motsoko	R1.03 sephuthelwana sa 20
Dikumo tsa motsoko wa motlakase	78c sephuthelwana sa 20
Motsoko o o sa phutelwang	R1.16 selekano sa 50g
Motsoko wa peipe	37c selekano sa 25g
Disikara	R6.77 selekano sa 23g

MAKGETHWANA LE LEKGETHO LA LEOKWANE

Lekgethwana la leokwane la kakaretso le la Letlole la Dikotsi tsa Tsela (RAF) ga le oketsege. Gone jaanong:

- Madi a lekgethwana la leokwane la kakaretso ke dranta di le 3.85 litara ya petorolo le diranta di le 3.70 litara ya disele

TEKANYETSOKABO YA LEKGETHO

LEKGETHO: MOTHO KA BOENE LE DITERASETE

Tuelo ya lekgetho la motho ka boene ya lekgetho-la-ngwaga o o felang magareng ga 1 Mopitlwe 2022 le 28 Tlhakole 2023

Letseno la Baduela Lekgetho (R)	Seelo sa lekgetho (R)
0 go ya go 226 700	18% ya letseno
226 001 go ya go 352 700	40 680 + 26% ya letseno le le kwa godimo ga 226 000
352 101 go ya go 488 700	73 726 + 31% ya letseno le le kwa godimo ga 353 100
488 701 go ya go 641 400	115 762 + 36% ya letseno le le kwa godimo ga 488 700
640 401 go ya go 817 600	170 734 + 39% ya letseno le le kwa godimo ga 641 400
817 601 go ya go 1 731 600	239 452 + 41% ya letseno le le kwa godimo ga 817 600
1 731 601 le go feta	614 192 + 45% ya letseno le le kwa godimo ga 1 731 600
DiTerasete tse di sa kgethegang	Palo ya lekgetho 45%

LETSENO LA BADUELA LEKGETHO: DIKGWEBO

Ngwaga wa ditšhelete o o felang letlha lepe magareng ga 1 Moranang 2022 le 31 Mopitlwe 2023

Mofuta wa Lekgetho (R)	Tuelo ya Lekgetho
Dikgwebo	28% ya letseno le le duelang lekgetho (go fitlha go 30 Mopitlwe) 27% ya letseno le le duelang lekgetho (go fitlha go 31 Mopitlwe)

LETSENO LA LEKGETHO: DIKGWEBO-POTLANA

Ngwaga wa ditšhelete o o felang letlha lepe magareng ga 1 Moranang 2022 le 31 Mopitlwe 2023

Letseno la Baduela Lekgetho (R)	Tuelo ya Lekgetho (R)
0 – 91 250	0% ya letseno
91 251 – 365 000	7% ya letseno le le kwa godimo ga 91 150
365 001 – 550 000	19 163 + 21% ya letseno le le kwa godimo ga 365 000
550 001 le go feta	58 013 + 28% ya le tseno le le kwa godimo ga 550 000 (go fitlha go 30 Mopitlwe) 58 013 + 27% ya le tseno le le kwa godimo ga 550 000 (go simolola 31 Mopitlwe)

LETSENO (KWA NTLE LE GO NTSHA DITSHENYEGELO) DIKGWEBOPOTLANA TSA BATSHWARADIABE BA BA FITLHELANG GO 5 KA PALO

Ngwaga wa ditšhelete o o felang letlha lepe magareng ga 1 Mopitlwe 2022 le 28 Tlhakole 2023

Lekgetho la thekiso (R)	Seelo sa lekgetho (R)
0 to 335 000	0% ya letseno
335 001 to 500 000	1% ya letseno le le kwa godimo ga 335 000
500 001 to 750 000	1 650 + 2% ya letseno le le kwa godimo ga 500 000
750 001 le go feta	6 650 + 3% ya letseno le le kwa godimo ga 750 000

- Lekgethwana la Letlole la Dikotsi tsa Tsela (RAF) ke diranta di le 2.18 fa litara ya disele e le 10c. Lekgetho la khabone le tlile go tlhatlhogaga ka 1c litara ya leokwane go simolola ka 6 Moranang 2022. Seo se tlile go tlhatlhogaga lekgetho ka 9c litara ya petorolo le 10c go litara ya disele.